

DRAAI MAKEN OM
VEILIG TE ZIJN

BELANGRIJKE REDEN
TOT SAMENWERKING

GMELICH MEIJLING
SCRIPTIEPRIJS

OGEN ALS
IDENTIFICATIE

Ahoy Rotterdam - 30 november 2017

Terugblik

Dit NIDV Magazine blikt terug op het NIDV Symposium & Tentoonstelling van november 2016 in Ahoy, Rotterdam. Zo zijn de presentaties van de directeur DMO, viceadmiraal Arie Jan de Waard en NIDV-voorzitter Karla Peijs te lezen. Ook waren er interessante parallelsessies, ondermeer van brigadegeneraal Pieter Simpelaar van de Koninklijke Marechaussee. Het volgende NIDV Symposium & Tentoonstelling is op 30 november 2017.

info: www.nidv.eu

De Defensie- en Veiligheidsgerelateerde industrie (DVI) blinkt uit in innovativiteit en inventiviteit.

De NIDV juicht de intensievere samenwerking tussen krijgsmacht en bedrijfsleven toe.

Draai maken om veilig te zijn **10**

Gouden ecosysteem **12**

Innovatie en ambitie **18**

Ogen als identificatie **20**

Nulkes' Notes **26**

Colofon **27**

4

24

Bij de voorplaat: Viceadmiraal Arie Jan de Waard, directeur van de Defensie Materieel Organisatie (DMO), toont op het jaarlijkse Symposium van de NIDV in november 2016 in Ahoy samen met marinier Herjan het Exobuddy project. Met het 'skelet' wordt de belasting die de marinier ervaart met 50 procent verlaagd.
Foto: Georges Hoeberechts

Defensie, de Politie, de Kustwacht, de Brandweer en de andere hulp- en veiligheidsdiensten kopen ieder jaar voor miljarden euro's producten en diensten om Nederland veiliger te maken. Foto: Georges Hoeberechts

Defensie en Veiligheid versterkt innovatiekracht Nederlandse industrie

In de sector Defensie en Veiligheid spelen grote belangen en hoge bedragen. De hoge eisen die worden gesteld aan het materieel en de extreme omstandigheden waaronder Defensie en andere Veiligheidsdiensten moeten werken, drijven de industrie tot het uiterste. De Defensie- en Veiligheidsgerelateerde industrie (DVI) blinkt dan ook uit in innovativiteit en inventiviteit.

Tekst: Mr. Ron Nulkes

De grensverleggende innovaties binnen Defensie en Veiligheid zorgen voor nieuwe producten en diensten in civiele markten. Ook de overheid als belangrijkste opdrachtgever en ontwikkelingspartner is een belangrijke aanjager van innovatie in Defensie en Veiligheid. Bovendien biedt de overheid de industrie toegang tot samenwerking met de wereldtop. De sector houdt een bijzondere aantrekkingskracht op technisch geschoold personeel. Dat is in deze woelige tijden cruciaal voor Nederland. Het is van strategisch en tactisch belang kennis en kunde op het gebied van Defensie en Veiligheid in eigen huis te hebben en te houden.

Het gaat om grote belangen, veel geld, veel opdrachten en een veelzijdige, grote industrie

Defensie, de Politie, de Kustwacht, de Brandweer en de andere hulp- en veiligheidsdiensten kopen ieder

jaar voor miljarden euro's producten en diensten om Nederland veiliger te maken. Deze opdrachten dwingen de industrie tot baanbrekende en maatschappelijk relevante innovaties. Zo'n 350 bedrijven in Nederland rekenen zichzelf tot deze DVI.¹

Het gaat om eindproducenten (*Original Equipment Manufacturers*), waaronder ook enkele kleine bedrijven van het Midden- en Kleinbedrijf (MKB), die hoogwaardig kwalitatieve producten leveren tegen concurrerende prijzen. Ook toeleveranciers aan binnen- en buitenlandse bedrijven behoren tot de DVI. Voorts heeft een aantal dienstverlenende bedrijven zich gespecialiseerd in enkele bijzondere diensten op deze nog steeds politieke markt. Deze bedrijven

¹ De cijfers in dit artikel zijn afkomstig van het onderzoek "De Nederlandse Defensie- en Veiligheidsgerelateerde industrie 2016" Triarii, tenzij anders vermeld.

richten zich vrijwel nooit alleen maar op Defensie en Veiligheid. In totaal zijn er 180.000 arbeidsplaatsen bij deze bedrijven, waarvan 15 procent (circa 25.000) gericht op Defensie en Veiligheid. Niet in de laatste plaats is een belangrijke rol weggelegd voor de kennisinstellingen, die nauw met bedoelde diensten én de bedrijven samenwerken.²

Defensie en Veiligheid loopt voorop in innovativiteit

Uit onderzoek blijkt dat producten en diensten voor Defensie en Veiligheid hooginnovatief zijn: in een gemiddeld bedrijf in deze sector houdt 32 procent van het Defensie- en Veiligheidspersoneel zich bezig met onderzoek en ontwikkeling (R&D). Van het personeel dat zich in hetzelfde bedrijf op andere markten richt, is slechts 10 procent actief in R&D. Ruim tweederde van de Defensie- en Veiligheidsbedrijven geeft aan veel in R&D te investeren. Het hooginnovatieve karakter van Defensie en Veiligheid bewijst dat deze sector grensverleggende producten en diensten levert om aan te sluiten bij de operationele behoeften en uitdagingen. In Defensie en Veiligheid voeren kwaliteit en werking onder extreme omstandigheden de boventoon, waar in andere sectoren vooral *time-to-market* en grootschalig commercieel succes belangrijk zijn. In *high-tech* omgevingen als lucht- en ruimtevaart, *offshore* en watermanagement zien we hetzelfde beeld als in Defensie en Veiligheid.

Arbeitsplaatsen in een "gemiddeld" bedrijf uit de Defensie en Veiligheid Industrie (100%)

Defensie- en Veiligheidsopdrachten zorgen voor spin-off en spill-over naar andere markten

Gezien de aandacht voor R&D en innovatie, is het niet verrassend dat Defensie- en Veiligheidsbedrijven aangeven dat hun werk in deze markt in 62 procent van de gevallen leidt tot de introductie van producten en diensten op andere gebieden. Slechts 15 procent van de omzet en arbeidsplaatsen bij Defensie- en Veiligheidsbedrijven zijn daadwerkelijk gerelateerd aan Defensie en Veiligheid.

² Voor een overzicht van bedrijven en instellingen die zich tot de Defensie- en Veiligheidsgerelateerde industrie rekenen, zie <https://www.nidv.eu/deelnemers>.

Deze combinatie is een uitstekende voedingsbodem voor *spillover* naar producten en diensten buiten Defensie en Veiligheid. Het blijkt voor bedrijven relevant om producten en diensten te ontwikkelen voor een markt waar veel waarde wordt gehecht aan innovatie. De overheid als *launching customer* van bijvoorbeeld Nederlandse marineschepen en radars is dan ook voor de industrie één van de belangrijkste redenen voor samenwerking.³

De industrie houdt een gezonde balans tussen particulier en publiek werk

Met 85 procent activiteit in niet-Defensie en Veiligheid in verhouding tot 15 procent in Defensie en Veiligheid, is er sprake van een gezonde verscheidenheid in de industriële activiteiten. Dit geeft de industrie de mogelijkheid haar portfolio te balanceren en de productie op peil te houden. In het bijzonder geeft het de industrie de kans om bijvoorbeeld in economisch moeilijke tijden te vertrouwen op vaak langlopende opdrachten vanuit het ministerie van Defensie of andere overheidsorganen. Zonder die opdrachten of uitzicht daarop zou de DVI inkrimpen en de innovatiekracht van Nederland als

³ "Inzicht in samenwerking tussen Defensie en de Nederlandse industrie" onderzoek Koninklijke Landmacht (CLAS/ Materieellogistiek) april 2016, René Braam.

De overheid als *launching customer* van bijvoorbeeld Nederlandse marineschepen en radars is ook voor de industrie één van de belangrijkste redenen voor samenwerking. Foto: Mediacentrum Defensie

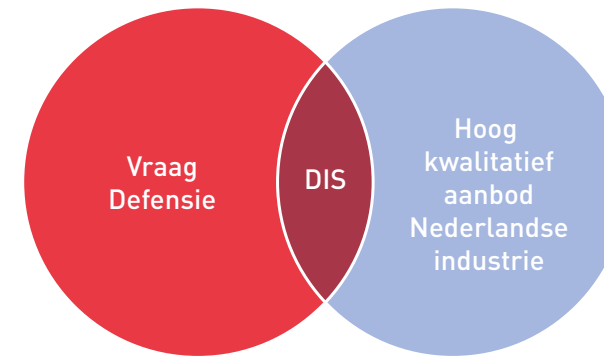
geheel afnemen. Overigens, zonder particulier werk zou menig bedrijf de vaak langlopende besluitvorming over overheidsopdrachten niet aankunnen.

De overheid speelt een actieve rol in het aanjagen van innovatie

Zoals uit publicaties van topeconome Mariana Mazzucato⁴ blijkt, heeft de overheid in het recente verleden als ontwikkelaar aan de wieg gestaan van vrijwel iedere technologische revolutie. De *iPhone* van Apple zou bijvoorbeeld niet hebben bestaan zonder publiek gefinancierde technologieën als internet, *GPS*, het aanraakscherm en stemherkenning. Internet is ontwikkeld door het Amerikaanse kennisinstituut DARPA⁵ als een militair communicatiesysteem. Mazzucato pleit voor een overheid die opnieuw als ondernemer het voortouw neemt in technologische ontwikkelingen.

wil realiseren. De verhoging van het Nederlandse budget voor R&D naar het gewenste niveau van 2 procent van het Defensiebudget kan hierbij helpen.⁷ Met initiatieven gericht op innovatie, gezamenlijke ontwikkeling, competities, MKB-stimulering en kennisverwerving stapt de Nederlandse overheid steeds meer het veld in als partner in innovatie.⁸ Daardoor neemt de angst bij bedrijven om daarin risico's te nemen af. Zo is *serious gaming* door uitstekende samenwerking tussen de krijgsmacht, Politie en brandweer en het MKB in Nederland van de grond gekomen.

Een mooie combinatie is wanneer Defensie civiele producten doorontwikkelt voor militair gebruik, *dual use*. Een civiel product op *Technology Readiness Level 7* (TRL7) kan voor militair gebruik worden doorontwikkeld. Dit maakt de ontwikkeltijd voor het militaire deel uiterst kort, mogelijk zelfs korter dan

Technologieën Defensie Industrie Strategie:

1. Geïntegreerd (sub)systeem ontwerp en ontwikkeling
2. Sensoren, C4I en automatisering
3. Geavanceerde materialen en componenten
4. Simulatie en simulatoren t.b.v. opleiding en training
5. Elektronische en informatie bescherming/bewapening

essentieel is dat Defensie met haar procedures de innovatieve ontwikkelingen in de civiele omgeving moet kunnen bijhouden. Ook innovatie en versnelling van het inkoopproces zijn daarbij een *must*. Om innovatie aan te jagen zet de Nederlandse overheid zich tevens in voor een sterke deelname in de budgetten die vanaf 2021 beschikbaar komen via het Europese programma voor onderzoeks- en innovatieprojecten op het gebied van Defensie (het 9^e Kaderprogramma). Het is essentieel dat de Nederlandse DVI daarvoor voorsorteert via de *Preparatory Action on Defence Research* waarvoor de Nederlandse Industrie voor Defensie en Veiligheid (NIDV) en de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO) inmiddels een voorlichtingssessie hebben gegeven. Ik ben van mening dat deze R&D-projecten samen met gemeenschappelijk aanschafprogramma's⁹ de juiste aanpak vormen om een sterke Europese Defensie Technologische en Industriële Basis te realiseren. Laten de grote Europese landen daarbij het voorbeeld geven dat het hen ernst is met de inschakeling van toeleveranciers uit andere lidstaten; momenteel blijven te veel van die opdrachten binnen die landsgrenzen. Dat is op termijn dodelijk voor de betrokkenheid van het Nederlandse MKB bij de ontwikkeling en productie van defensiematerieel. Strikte handhaving van de Europese Richtlijn 2009/81 voor de aanbesteding van Defensie- en Veiligheidsopdrachten bij de kleinere landen werkt op korte termijn alleen maar averechts.

In zijn toespraak op het NIDV-symposium in 2015 wees Commandant der Strijdkrachten generaal Tom Middendorp op de terugkerende thema's in al deze innovatie-initiatieven: *learning by doing* en *trial and error*¹⁰. Dat deel van Mazzucato's boodschap lijkt aan te komen.

In Nederland is momenteel de vraag naar technisch geschoold personeel hoger dan het aanbod.

Bij enkele prioritaire technologieën in Defensie en Veiligheid gaat de overheid nog verder

Voor een aantal prioritaire technologieën in Defensie gaat de Nederlandse overheid nog een aantal stappen verder. Deze technologieën zijn vastgelegd in de Defensie Industrie Strategie (DIS). De DIS richt zich op technologieën uit de sweet spot waar vraag vanuit Defensie en en hoog-kwalitatief aanbod uit de Nederlandse industrie elkaar ontmoeten.

In deze prioritaire technologieën wordt vanuit de gouden driehoek van overheid, ondernemers en onderzoekers ingezet op de ontwikkeling van producten en diensten van een kwaliteit die tot de wereldwijde top behoort. De technologische ontwikkelingen gaan razendsnel. Een goede doorstroom van fundamentele kennis naar producten en diensten is dan van groot belang. Om innovaties te blijven voeden met (lage TRL-) kennis over de nieuwste technologische ontwikkelingen is het zaak dat Defensie blijft investeren in de Nederlandse kennisinfrastructuur. Voor de kennisontwikkeling die niet op de markt plaatsvindt, onderhoudt Defensie

Indien een bedrijf bewijst aan de kwaliteitseisen van Defensie en Veiligheid te kunnen voldoen, heeft dit een positieve uitstraling op het bedrijf als geheel.

Dat lijkt vooralsnog een brug te ver, maar we zien bij Defensie en Veiligheid een overheid die in toenemende mate innovatie stimuleert, financiert en mede tot stand brengt. In de SKIA⁶ beschrijft de minister van Defensie dat zij de noodzakelijke vernieuwing van de toekomstbestendige krijgsmacht

een jaar. Zonder informatie-uitwisseling die leidt tot behoeftestelling door de overheid worden deze kortcyclische innovaties niet uitgevoerd. Deze aanpak is erg belangrijk voor de *warfighter*, die te maken krijgt met tegenstanders die zonder limiterende regels snel nieuwe technieken gebruiken. Zonder meer

⁴ "The entrepreneurial state: debunking public vs private sector myths" M. Mazzucato (2013) & "Government: investor, risk-taker, innovator" TED-Talk M. Mazzucato 2013 (<https://www.youtube.com/watch?v=3r1IPsldbBg>)

⁵ DARPA: Defense Advanced Research Projects Agency.

⁶ SKIA: Strategische Kennis- en Innovatie Agenda.

⁷ www.defensie.nl/actueel/nieuws/2016/11/01/defensie-wil-vernieuwing.

⁸ Voorbeelden van overheidsprogramma's: Concept Development and Experimentation (CD&E), Innovatie Competities van Defensie (DIC) en van Veiligheid & Justitie (VIC), CODEMO, Nationaal Technologie Projecten.

⁹ Waaronder het Multi Role Tanker- and Transport-vliegtuigproject, waarvoor Nederland in de lead is.

¹⁰ NIDV-magazine januari 2016 en Defensie Industrie Strategie: lijst van vragen en antwoorden (Kamerstuk Tweede Kamer der Staten-Generaal, <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-31125-24.html>).

strategische relaties met TNO, Marin en NLR.¹¹ Een nauwe samenwerking tussen deze kennisinstututen, Defensie en het bedrijfsleven stimuleert vernieuwing, helpt de *valley of death* te overbruggen waar veel MKB-bedrijven tegenaan lopen en maakt nieuwe ecosystemen mogelijk. De DIS is vooralsnog alleen op Defensie gericht, maar zowel de vraag- als de aanbodkant zouden profijt hebben van een update naar een Defensie- en Veiligheids Industrie Strategie (DVIS). Het is het onderzoeken waard of het aantal prioritaire technologiegebieden daarbij kan worden uitgebreid, bijvoorbeeld met cyber en instandhouding.

De overheid helpt de industrie naar de internationale top

De Nederlandse DVI krijgt via beleidsinitiatieven als industriële participatie de kans in internationale consortia producten en diensten van wereldklasse te ontwikkelen. Dat gaat zowel om eindproducten als componenten daarvan. Het feit dat de thuismarkt, in dit geval Nederland, het nieuwe product of de nieuwe dienst zelf gaat toe passen, schept internationaal veel vertrouwen.¹² Dit kan vervolgens zorgen voor exportopdrachten, wat weer mogelijkheden biedt op innovatie binnen en buiten Defensie en Veiligheid. Dit sluit aan bij de werkwijze van de industrie zelf, die voor bijna 70 procent van de omzet uit exportopdrachten weet te creëren. Voorspelbaarheid bij de verlening van exportvergunningen is daarbij essentieel.¹³

Een DVI die met de internationale top kan concurreren, versterkt op haar beurt Nederland. Niet alleen op het militaire, maar ook op het internationaal-politieke toneel. Nederland speelt daarmee een serieuze rol in de wereld, wat positief uitstraalt op Nederland als handelspartner en als vestigingsplaats. Ook draagt een degelijk internationaal imago bij aan het maatschappelijk draagvlak voor Defensie en Veiligheid.

Hieruit valt ook de inzet van VNO/NCW, MKB Nederland, FME en de NIDV te verklaren bij de steun voor verhoging van het defensiebudget in de aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen van maart 2017. Natuurlijk is daarbij allereerst het inzicht van

Defensie en Veiligheid is bij uitstek een sector waarin het van cruciaal landsbelang is strategische en tactische kennis in eigen huis te hebben.

Foto: Mediacentrum Defensie

belang dat de nationale veiligheid in het geding is waardoor ook deze (werkgevers)organisaties vinden dat verhoging van de budgetten voor defensie en veiligheid een *must* is. Maar ook gaat dat om de grotere rol die het Nederlandse bedrijfsleven kan spelen bij de ontwikkeling en inkoop van producten en diensten waaraan in toenemende mate behoefte zal zijn. Daarmee draagt ook dat bedrijfsleven bij aan het adaptiever, effectiever en efficiënter maken van onze veiligheidsdiensten.

Industrie lift mee op het imago van Defensie en Veiligheid: onder alle omstandigheden operationeel

Indien een bedrijf bewijst aan de kwaliteitseisen van Defensie en Veiligheid te kunnen voldoen, heeft dit een positieve uitstraling op het bedrijf als geheel. Zowel nationaal als internationaal. Producten en diensten voor Defensie en Veiligheid zijn robuust en moeten onder alle omstandigheden operationeel zijn. Het zijn daadwerkelijk zaken die er toe doen en veelal “zaken van leven of dood”. Veel bedrijven geven aan dat het robuuste imago een belangrijke reden is om zaken te doen met het ministerie van Defensie.¹⁴

Werken voor Defensie en Veiligheid aantrekkelijk en belangrijk

Aangezien in Nederland momenteel de vraag naar technisch geschoold personeel hoger is dan het

aanbod, is het directe werkgelegenheidseffect van Defensie- en Veiligheidsopdrachten onder de huidige arbeidsmarktomstandigheden niet eenduidig te bepalen.¹⁵ Het CPB spreekt in dit kader van een verdringingseffect, waarbij men suggereert dat Defensie en Veiligheid technisch personeel wegtrekt uit de civiele sector.¹⁶ Hiervan is in de praktijk slechts in beperkte mate sprake aangezien de kennisintensieve en hooginnovatieve werkgelegenheid in Defensie en Veiligheid tot hoogwaardiger en productiever werk leidt.¹⁷

Eerder genoemd hooginnovatieve karakter, werken voor het behoud van nationale veiligheid, robuust imago en constante stroom van opdrachten maken het werken in de DVI aantrekkelijk. Dit vertaalt zich in een solide sector van 350 bedrijven die zich met 25.000 werknemers richten op Defensie en Veiligheid uit een totaal van 180.000 arbeidsplaatsen.

Deze volwassen en veelzijdige sector kan tevens bijdragen aan de uitvoering van het *Total Force Concept*¹⁸ in Nederland. Daarmee kunnen belang-

rijke stappen worden gezet naar een adaptieve krijgsmacht met een grotere rol voor de industrie.

Kennis en kunde in Nederland houden is van strategisch en tactisch belang

Defensie en Veiligheid is bij uitstek een sector waarin het van cruciaal landsbelang is strategische en tactische kennis in eigen huis te hebben. Het is namelijk niet ondenkbaar (zeker gezien de opkomst van nationalistische en protectionistische elementen in onze directe omgeving) dat er tijden aanbreken dat het niet meer mogelijk is die kennis in te kopen. Dan loop je als land het risico kwetsbaar te zijn juist op de momenten dat het erom gaat spannen. De regering raakt hier steeds meer van doordrongen, getuige de brief van de minister van Veiligheid en Justitie van september 2016.¹⁹ Het is van groot belang dat de aangekondigde strategische visie waarin wordt vastgelegd op welke manier de nationale veiligheid zo goed mogelijk kan worden versterkt, zo snel mogelijk wordt vastgesteld. Ook bij internationale samenwerking is het raadzaam wat te bieden te hebben; dat is immers pas duurzaam als beide partijen in staat zijn om kennis en kunde in te brengen. Naast de economische waarde van de industrie, zijn ook deze strategische overwegingen belangrijke redenen voor Nederland om in het veiligheidsbeleid een stabiele DVI te beogen. En dit draagt dan weer bij aan een sterker Europa.

Tot slot: het is hoog tijd voor verhoging budgetten Defensie en Veiligheid, waaronder die voor R&D, betere Europese samenwerking, betere inkoopprocessen en een Defensie- en Veiligheids Industrie Strategie

Nederland staat aan de vooravond van verkiezingen van de Tweede Kamer. Verwacht mag worden dat het defensiebudget substantieel wordt verhoogd, waarbij R&D een extra impuls krijgt, evenals het budget van V&J. Daardoor zal de gereedstelling verbeteren en kan weer worden geïnvesteerd. Daarbij is samenwerking tussen de Nederlandse publieke veiligheidsdiensten en haar industrie essentieel. Ook voor de exportpositie van Nederlandse bedrijven is het belang van nieuwe investeringen groot. Dit zal moeten samengaan met meer aandacht voor Europese samenwerking en slimmere en snellere inkoopprocessen. Een Defensie- en Veiligheids Industrie Strategie met verruiming van het aantal prioritaire technologiegebieden is sterk aan te bevelen. Een robuuste DVI kan een sleutelrol vervullen in de toekomstige adaptieve krijgsmacht en in de veiligheidssector. ■

¹¹ TNO: Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek. Marin: Maritiem Research Instituut Nederland. NLR: Nederlands Lucht- en Ruimtevaartcentrum.

¹² Defensie Industrie Strategie: lijst van vragen en antwoorden [Kamerstuk Tweede Kamer der Staten-Generaal, <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-31125-24.html>].

¹³ Dit vergt wel Europese afstemming, waar momenteel een gebrek aan is volgens Diederik Cops, Nils Duquet & Gregory Gordin. Zie p. 145-147 van het rapport “Vlaamse wapenexportcontrole in Europa - het complexe vraagstuk van Europese harmonisering”, december 2016

¹⁴ Zie noot 3.

¹⁵ “Militaire productie en Neerlands welvaren: de relatie tussen economie, militaire industrie en kennisinstellingen” E.J. de Bakker, R.J.M. Beeres. Militaire Spectator 185, nr 12. 2016.

¹⁶ CPB (2009). Werkgelegenheidseffecten deelname JSF programma. CPB Notitie, dd. 23 februari 2009. Den Haag: Centraal Planbureau

¹⁷ SEO Economisch Onderzoek “Het betere werk: economische effecten van een nieuw gevechtsvliegtuig” Amsterdam, 2012.

¹⁸ Kamerbrief 13 januari 2017 “Plan van aanpak uitvoering Total Force concept” minister van Defensie.

¹⁹ Kamerbrief 15 september 2016 “Nationale Veiligheid”, minister van V&J, TK 30832, nr. 32.

Draai maken om veilig te zijn

Toespraak van bestuursvoorzitter NIDV, drs. Karla Peijs, tijdens het NIDV Symposium op 17 november 2016 in Rotterdam.

NIDV-voorzitter Karla Peijs tijdens haar speech op het NIDV Symposium.

"De NIDV heeft in haar manifest voor de verkiezingen geschreven dat er meer geld moet naar Defensie en Veiligheid, en ja, het gaat om miljarden meer. Wij bevinden ons in goed gezelschap. Minister van Defensie Hennis vindt dat ook. President Obama heeft regelmatig gewaarschuwd dat Europa meer verantwoordelijkheid moet nemen binnen de NAVO.

Mevrouw Mogherini, de buitenlandchef van de Europese Commissie, maakt daar inmiddels actief werk van. Zij werkt de *EU Global Strategy on Foreign and Security Policy* uit. Met het *European Defence Action Plan* beoogt Europa de Europese Defensie-industrie in een betere positie te brengen. Ook de *president-elect* van de Verenigde Staten, Donald Trump, verwacht meer inspanningen van Europa op het gebied van Defensie. Veel Nederlanders vinden inmiddels ook dat het defensie- en veiligheidsbudget moet worden verhoogd.

Weg

In militaire termen gesproken is de Europese defensie, inclusief haar industrie, nog lang niet *fit for purpose*. Er is nog een lange weg te gaan. Daarentegen staan *Research & Development* gelukkig hoog op de Europese agenda. Samen met Defensie en EZ streeft de NIDV naar deelname van Nederlandse bedrijven en kennisinstellingen aan de *Preparatory Action*, het voorbereidingsprogramma van het volgende Europese Kaderprogramma, waarin miljarden beschikbaar zijn. Enkele proefprojecten worden momenteel geselecteerd.

Gemeenschappelijke R&D vind ik een uitstekende manier om de Europese Defensiemarkt te

Foto's: Georges Hoeberechts

Peijs: Veel Nederlanders vinden inmiddels ook dat het defensie- en veiligheidsbudget moet worden verhoogd.

versterken. Ook internationale samenwerkingsprogramma's, zoals het tankervliegtuigproject, dragen hieraan bij, hoewel meer lidstaten daaraan zouden kunnen deelnemen.

Minder blij ben ik met de manier waarop de verschillende landen omgaan met het openbaar aanbesteden van militaire behoeften. Te veel landen houden de kaarten voor de borst. Nederland besteedt relatief veel Europees aan, met negatieve effecten op onze bedrijven. Ook minister Hennis heeft recent aangegeven dat de Europese defensiemarkt van het slot moet. Grote landen gunnen nog veel nationaal onder het motto van 'nationale veiligheid'.

Als de Europese Commissie betere naleving gaat afdwingen, en de desbetreffende Commissaris zegt dat ze dat gaat doen, vind ik dat prima, maar begin dan bij de grote landen. De grote bedrijven in de grote Europese landen gebruiken immers hun bestaande leveranciersketens. Dat is niet goed voor het MKB in de kleinere landen en voor een middelgroot land als Nederland. Ook hierbij trekken

Defensie, EZ en de NIDV samen op, maar ook dit is morgen nog niet zomaar geregeld.

Front

Het thema van vandaag is 'Internationalisering'. We zijn als kleiner land aangewezen op samenwerking met buitenlandse partners. Maar ook nationaal zijn er voldoende uitdagingen. De krijgsmacht, politie en brandweer zijn al enige tijd bezig zich niet alleen op de producten en diensten van de bestaande defensie- en veiligheidsbedrijven te concentreren, maar zoeken juist verrassingen, zoeken disrupties. Het NIDV wil daarbij graag helpen, wij willen één front met u vormen.

Hierin past een nieuwe ontwikkeling van de NIDV. Vandaag wordt de Jan Gmelich Meijling scriptieprijs voor het eerst uitgereikt. Het NIDV-bestuur heeft de prijs vernoemd naar mijn voorganger, Jan Gmelich Meijling, een dierbare voorzitter. Dit is nog maar het begin: de NIDV werkt verder aan het structureren van de contacten met onze kennisinstellingen en andere deelnemers met de universiteiten en academies. De vraag: "Wat kunnen zij voor elkaar betekenen?" is leidraad in de discussie.

Sinds het aantreden van de nieuwe korpschef Erik Akerboom waait er een nieuwe wind bij de Politie. Ook de Politie werkt steeds meer samen met de NIDV in haar zoektocht naar slimme producten die de handhaving van de veiligheid moeten gaan ondersteunen. Onze omgeving wordt minder voorspelbaar. De digitale wereld speelt een steeds belangrijker rol. De verhouding tussen mens en technologie is aan het veranderen. Op het gebied van digitale innovatie moet er meer en beter gebruik gemaakt worden van data. Akerboom vindt dat de politie op dat vlak snel een enorme slag moet maken. In dat licht hebben 25 bedrijven op initiatief van de NIDV met topfunctionarissen van de politie

gesproken over hoe zij met elkaar kunnen omgaan. Het is slechts een kleine stap, maar essentieel in de opbouw van vertrouwen over en weer op weg naar een structurele samenwerking.

Positie

We kennen onze hoofdsponsor Ten Cate als een bedrijf dat wereldwijd uitstekende en innovatieve beschermende producten voor militairen en politie afzet. De Nederlandse veiligheidsdiensten zijn daar overigens nog niet allemaal van overtuigd. Ten Cate werkt ook in Nederland aan een betere positie. Fijn dat u ondermeer ons symposium hebt uitgekozen om de bekendheid van uw kwaliteit te vergroten.

Een woord van waardering voor de minister van Defensie. Hoewel het regeerakkoord van 2012 hier-voor geen basis gaf, heeft zij het toch voor elkaar gekregen dat het defensiebudget minder is gedaald dan destijds voorzien. Zij heeft ruim 800 miljoen euro aan bezuinigingen terug kunnen draaien en dat was hoognodig. Maar helaas, de huidige financiële middelen brengen ons toch nog lang niet op NAVO-niveau. We kijken dan ook uit naar de komende verkiezingen en zijn ervan overtuigd dat dit het moment is waarop Nederland de draai moet maken willen we veilig zijn. We moeten onverwijd starten met alle projecten die op stapel staan.

Wij willen graag dat het succesvolle F-35 project goed in Nederland landt. De Koninklijke Marine heeft snel nieuwe onderzeeboten, M-fregatten en mijnenbestrijdingscapaciteit nodig. Ik ben blij dat de minister samenwerking met België heeft aangekondigd. Nieuwe voertuigen voor de Landmacht zijn hard nodig. En laten we bij dit alles, ook naar de mogelijkheden kijken die bedrijven buiten de traditionele Defensie- en Veiligheidsindustrie bieden. Om bij al die zaken behulpzaam te zijn organiseren we ook deze beurs." ■

Ook de Politie werkt steeds meer samen met de NIDV in haar zoektocht naar slimme producten.

Gouden ecosysteem

Toespraak van viceadmiraal Arie Jan de Waard, directeur DMO, tijdens het NIDV Symposium op 17 november 2016 in Rotterdam.

"Defensie staat voor het land dat wij zijn en voor onze vrede en veiligheid. Omdat wij vinden dat ieder mens dat verdient, dat dat onze missie is, dat die vrede en veiligheid niet stoppen bij onze grenzen, dat onze vrijheid begint bij die van een ander en dat wij –als krijgsmacht– daarvoor op missie gaan.

In de Koude Oorlog waren er twee wereldmachten, met bondgenoten: heel overzichtelijk. Nu zijn de risico's en bedreigingen van onze vrede en veiligheid veel diverser.

En door globalisering worden gevolgen van aanslagen en rampen ook vaak direct breed voelbaar. Kijk naar pandemieën zoals vogelgriep en ebola; die begonnen regionaal, en werden door de reizende mens razendsnel verspreid. Snel handelen was dan ook dan vereist, zoals onze bijdrage als Defensie met ons *Joint Support Ship* Karel Doorman nog tijdens haar proeftocht.

En weet u nog? Op 18 december 2010 begon de Arabische lente. We hadden grote verwachtingen van een wereld die vrijer, liberaler en veiliger zou worden. Hoe anders ziet die wereld er anno 2016 uit? De Islamitische Staat als externe dreiging waarvan het lijkt dat we die dreiging in de greep krijgen; maar daar is de interne dreiging door terugkerende jihadi's met als angstbeeld een tsunami van terroristen die over Europa uitzwerven.

Greep

Oorlog in Syrië en chaos in Irak. Vluchtelingenstromen. Crisis in Griekenland. Charlie Hebdo, MH17, Parijs, Nice en Brussel. En dan heb ik nog maar een beperkte greep gedaan uit de aanslagen in de wereld. Internationaal en nationaal voelbare cyberrisico's. *Hybrid warfare* via cyberspace of zogenaamde groene mannetjes in de Oekraïne. Een mislukte staatsgreep in Turkije. En dan onze

"Defensie staat voor het land dat wij zijn en voor onze vrede en veiligheid"

trouwe bondgenoten de Britten en de Amerikanen: de Brexit en de uitkomst van de presidentsverkiezingen, zij voeden de bespiegelingen over een mogelijke andere wereldorde.

Ik citeer u uit NRC Handelsblad van 10 november 2016: "De Westerse naoorlogse elite is knock-out. Het liberaal-democratische systeem kraakt in zijn voegen. Het 'vredesdividend' van vrijhandel en liberale democratie van na 1989 kan plaatsmaken voor protectie en mogelijk voor een zogeheten 'il-liberale democratie'."

Wat het ons ook gaat brengen: het is overduidelijk dat het zeker stellen van onze vrede en veiligheid een internationaal vraagstuk is dat geen rekening houdt met grenzen. Iets wat duizenden kilometers van ons passeert, kan morgen haar invloed op onze samenleving hebben.

En daarbij heeft Defensie niet het primaat op het zeker stellen van vrede en veiligheid, en zo ook niet de politie. Daar waar onze politie van is, daar waar onze inlichtingendiensten van zijn, daar waar Defensie van is, en daar wij allemaal van zijn in respect tot vrede en veiligheid: het loopt als waterverf in elkaar over.

We zijn met elkaar mede verantwoordelijk voor onze eigen veiligheid en die van anderen. En we moeten fysieke en cyberveiligheid integraal en als één geheel bekijken. Dus niet alleen tastbare risico's, maar cyber heeft beslist minstens zo veel impact en aandacht nodig.

Uitdaging

En daar ligt ook onmiddellijk onze geweldige klem en uitdaging. Ondanks de onvoorspelbaarheid, de veiligheidsrisico's en isolationistische tendensen; we moeten met elkaar samenwerken. Razendsnelle ontwikkelingen in technologieën veranderen de wereld ingrijpend en disruptief. En innovatie is echt geen hype; toen de mens het vuur ging gebruiken en het wiel uitvond, toen waren we al innovatief.

Nieuwe ontwikkelingen volgen elkaar razendsnel en exponentieel op. Kijk naar een bedrijf als Uber. Een bedrijf dat door sommigen een taxibedrijf wordt genoemd. Ik zeg u: dat is "oud denken". Uber is een bedrijf met een marktwaarde boven de 50 miljard dollar, dat vrijwel geen auto zelf bezit en toch de taximarkt grondig disruptief verstoort. En het is beslist niet alleen een taxibedrijf; als ik een bedrijf zou zijn dat pakjes bezorgt, dan zou ik zeer op mijn hoede zijn.

En disruptieve innovaties zijn er in veel technologieën zoals: nanotechnologie, 3D printen, *machine learning*, robotica, medische diagnose apparatuur –de *smartphone* wordt echt binnen vijf jaar uw huisarts-, *augmented reality*, *virtual reality*, big data, noem het maar op. En het fascinerende is dat door het *internet of things* technologieën die vroeger in *stove-pipes* opereerden steeds meer met elkaar worden verbonden.

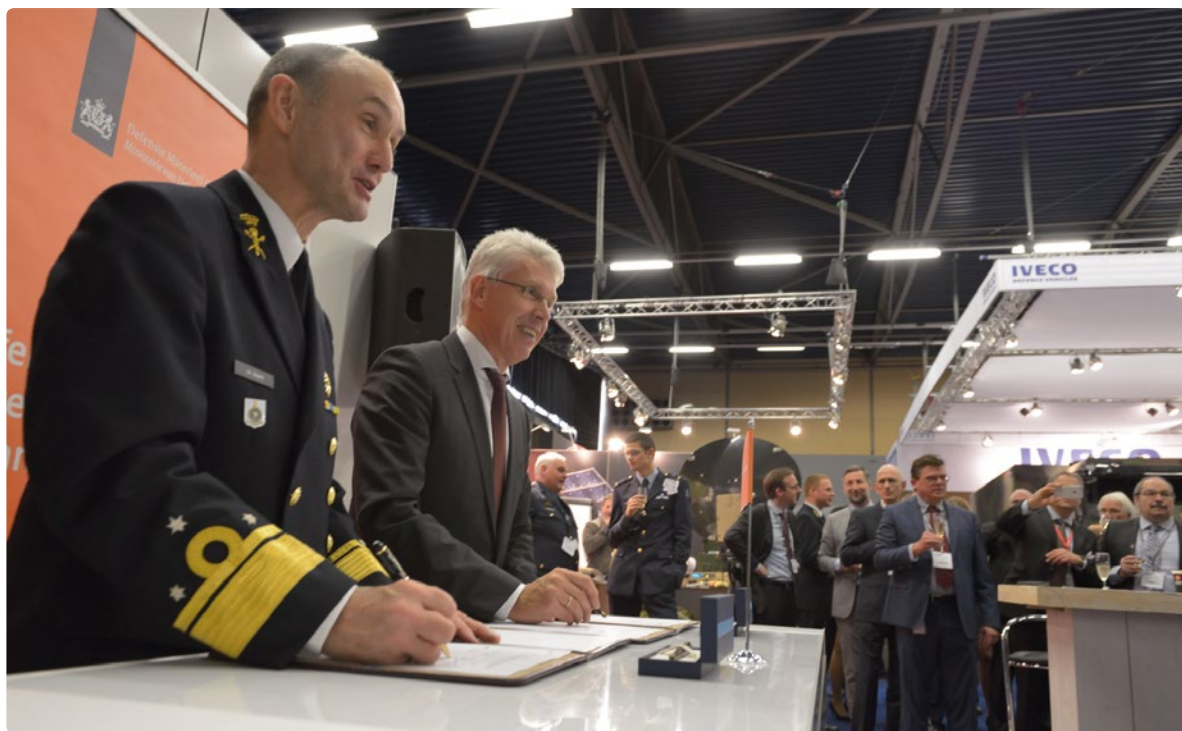
Iedereen die in huis minder dan tien apparaten op WiFi heeft zit onder het gemiddelde van begin 2015. De voorspelling voor 2030 is honderd. En dan zitten we er waarschijnlijk nog ver naast om omdat technologieën zich doorgaans exponentieel ontwikkelen en wij lineair denken.

De voorspelling komt uit een artikel in NRC Next van 10 januari 2015 "Liever smart dan moe". Het vertelt over de *drive* van fabrikanten om ons hele huishouden te voorzien van draadloze sensoren: koelkasten, wasmachines, rookmelders, verwarming, verlichting, deursloten, beveiligingscamera's en met een GPS-chip houdt u de hond in gaten en u heeft straks een *fitnesstracker* met app op uw telefoon om te controleren of uw kat wel voldoende beweging krijgt, kortom de smart home.

Het gaat gebeuren, sterker nog, het gebeurt al. En al die nieuwe technologieën hebben soms hele donkere randjes, wat denkt u van de veiligheid van digitale gegevens, cybercrime, drones, onbemande wapensystemen? En met die onafwendbare digitalisering, die globalisering, die onvoorspelbaarheid en die donkere randjes van nieuwe technologieën komt het veiligheidsvraagstuk met vele onderling samenhangende aspecten pregnant in beeld; hoe gaan wij dat organiseren?

Foto's: Georges Hoeberechts

Foto's: Georges Hoeberechts

"Samen optrekken is de beste garantie dat we samen onze militairen van het beste materieel en IT kunnen voorzien."

Evenwicht

Wij moeten samen aan de slag; want als we dat niet doen dan verliezen wij het in die snel veranderende wereld. Vandaar dat ik onze gouden driehoek – kennisinstituten, bedrijfsleven en Defensie – heb omgedoopt in gouden ecosysteem. Wat is dan het verschil tussen die driehoek en een ecosysteem? Een van de definities van ecosysteem is: een tot evenwicht gekomen leefgemeenschap, bestaande uit biotische en abiotische elementen met een zekere tolerantie en een grote mate van zelfregulatie. Ik vind dat deze definitie in zich heeft waar we op in moeten zetten: een combinatie van *usual suspects* en *unusual suspects*, die elkaar opzoeken, die elkaar wat te bieden hebben en door zelfregulatie datgene zeker stellen waar we zo zuinig op moeten zijn: onze vrede en veiligheid.

Alleen dan kunnen we dreigingen die uit traditionele invalshoeken komen, maar veel vaker uit niet traditionele, onverwachte invalshoeken het hoofd bieden. Dus geen hype, maar broodnodig, een *conditio sine qua non*. Een voortdurend proces van netwerken en kennis ontsluiten.

Defensie zet daar ook op in. En we ervaren dat dat ook best ingewikkeld is. Een ecosysteem ontstaat niet op commando; het ontstaat door vertrouwen, doordat je elkaar wat hebt te bieden, door eigenbelang en door het besef dat je elkaar nodig hebt. En dat is, zoals gezegd, best ingewikkeld. Defensie heeft in haar visie op IT drie pijlers benoemd: beveiliging – delen van onze data moeten wij echt beschermen – , continuïteit – Defensie gaat door waar anderen stoppen, dat betekent ook dat

onze systemen moeten blijven werken in dat soort omstandigheden – en tot slot innovatie.

En die drie pijlers zijn eigenlijk op alles wat wij als Defensie doen van toepassing. En het lastige is: ze schuren. Eén ding weet je zeker als je continuïteit en beveiliging maximaal voor elkaar hebt dan wordt het verduveld lastig om nog te innoveren.

En toch geloven wij in dat gouden ecosysteem, en dat moet ook. Ramen en deuren moeten open, samen met u moeten we andere manieren van samenwerken verkennen, we moeten durven te meer proberen. En begin bij voorkeur klein; in Defensie hebben we de neiging het vrijwel direct groot te maken, ik zeg begin klein, laag vliegend onder de radar: scaling from the edge.

Speerpunten

Als directeur van de Defensie Materieelorganisatie vertel ik u natuurlijk graag welke vier speerpunten wij daarvoor hebben omarmd. Speerpunten die we ook met concrete acties levend maken.

1. Sociale innovatie: andere manieren van samenwerken, niet standaard omhoog kijken, vermijd tuinhokjes discussie, maar kijk om je heen, zoek verbinding, proberen mag, stook vuurtjes en blus geen brandjes en breng elkaar in scoringspositie,
2. Technologische innovatie, zorg dat de nieuwe technieken hun intrede doen in Defensie
3. "Sneller voorzien in", zorg dat spullen sneller binnen kunnen komen

4. Solide verder bouwen, het doorgroeien van *past control* naar *future control*.

En in al deze ontwikkelingen is het glas echt halfvol. Defensie heeft in dit kabinet er 870 miljoen euro bij gekregen en dat was hard nodig; wij woonden in een uitgewoond huis. En dat kwam voor een groot deel ook door onze eigen *can do* mentaliteit.

Ik leerde dat op het Koninklijk Instituut voor de Marine bij mijn aantreden in 1982. Ik mocht de naam adelborst nog niet dragen, heette baroe, en ging met mijn opkomstaar hardlopen onder leiding van het Korps Mariniers naar de vuurtoren Lange Jaap en terug. Natuurlijk in een straf tempo en als je dan terug bent bij het Koninklijk Instituut voor de Marine, dan denk je dat je thuis bent. Nee, dan ga je nog een rondje lopen om te laten zien dat het hoofd denkt: ik kan niet meer, maar het lijf kan nog zo veel. Die *can do* mentaliteit zit in onze genen, en die is prima voor de gereedstelling en inzet. Maar je eet jezelf op als je dat in de reguliere bedrijfsvoering ook doet. Onze minister van Defensie bevestigde de veranderende visie op Defensie nog eens na de begrotingsbehandeling in 2016. Ik citeer: "Het draagvlak voor Defensie is aan het beklijven in het parlement,

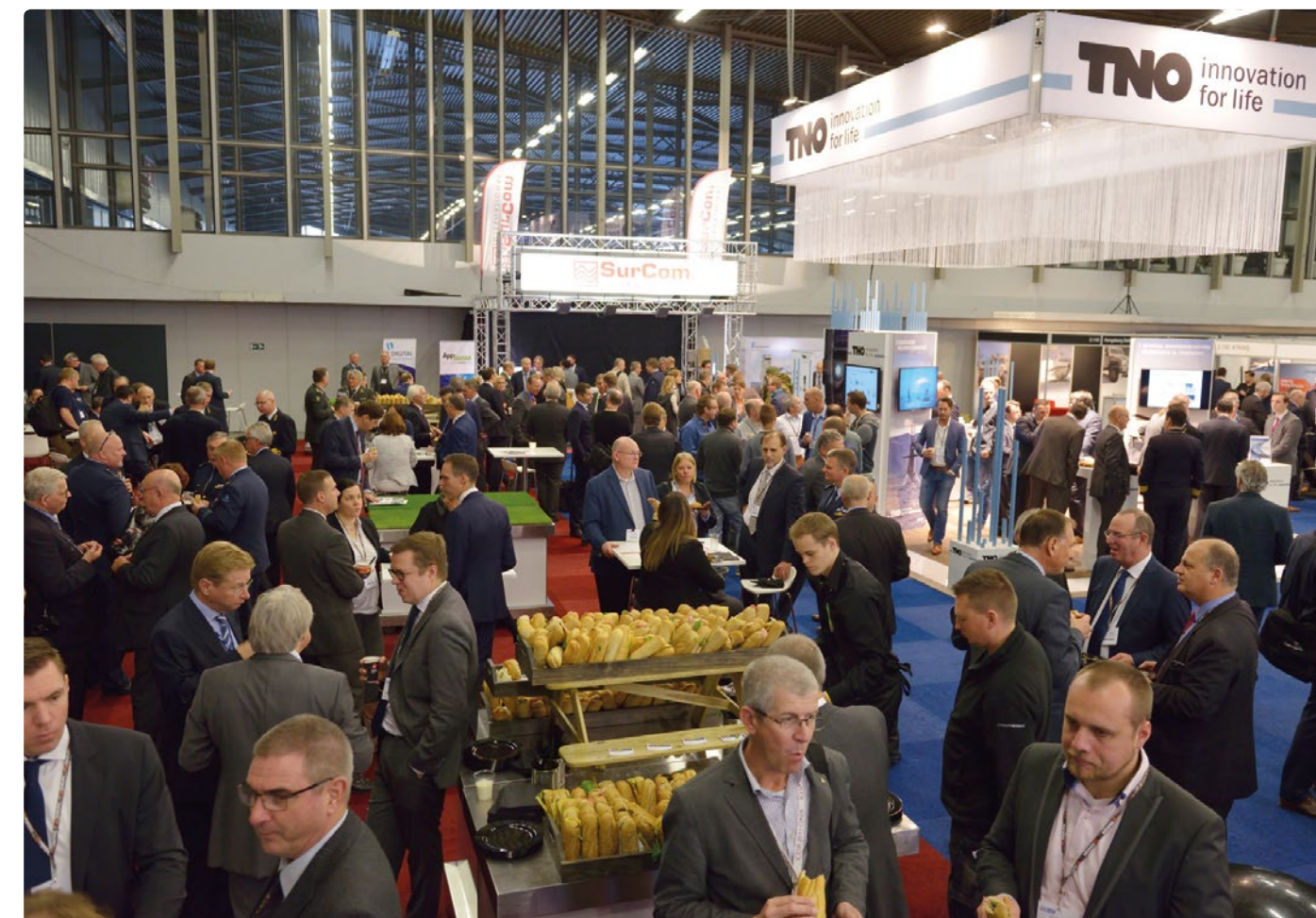
een krijgsmacht is een noodzakelijk iets, een basis-verzekering die we hard nodig hebben, sowieso in tijden van onzekerheid. Dan moet er 2,3 miljard euro bij, het wordt hoog tijd dat de Europese landen zich positioneren als overtuigende veiligheidspartners, en dat hebben we veel te lang nagelaten, we zijn onze relatief vrije en veilige omgeving hier in Europa als veel te vanzelfsprekend gaan beschouwen. Daar betalen we nu een prijs voor, want we moeten een enorme inhaalslag maken". Aldus onze minister van Defensie.

En dat betekent dat een enorme verantwoordelijkheid op onze schouders ligt, niet alleen op Defensie, maar op het ecosysteem, op ons allen en in dat netwerk. En er gebeuren al prachtige dingen in ons netwerk; zeker bij de DMO en haar partners.

Helm

Er staan vier militairen op het podium om dat te illustreren. Allereerst Luc als vertegenwoordiger van de Koninklijke Luchtmacht. Hij staat met een vliegoverall en helm van ons huidige jachtvliegtuig de F-16. Een straaljager die al bijna 40 jaren haar diensten heeft bewezen bij de verdediging van ons luchtruim en het uitvoeren van missies. Straks komt de F-35: een vijfde generatie jachtvliegtuig. En er

"Wij moeten samenwerken, elkaar in scoringspositie brengen."

valt heel veel te zeggen over dit programma; feit is wel dat het vliegtuig zich in de operationele testen zeer bewijst. En als u mocht denken dat dit een één op één vervanging van de F-16 moet ik u teleurstellen. Dit is straks echt een vliegend knooppunt in een IT-netwerk dat op het gebied van datavergaring ongeëvenaard is. Mooi ook dat onze deelname aan dit programma zich ook in ons netwerk uitbetaald. Mijn collega *National Armaments Director* Frank Kendall belde mij persoonlijk om te vertellen dat Fokker en Aeronamic de komende jaren delen van het onderhoud aan de Europese F-35-vloot uitvoeren. De waarde van dit pakket loopt in de honderden miljoenen dollars en is goed voor de Nederlandse werkgelegenheid.

De militair van onze Koninklijke Landmacht laat het resultaat van het Verbeterd Operationeel Soldaat Systeem, afgekort VOSS zien. Een project met waar veel over valt te zeggen en waar we ook veel van kunnen leren. Maar met vallen en opstaan staan we nu wel ergens. We gaan echt stappen maken in het verbeteren van de uitrusting van de te voet optredende soldaat. Hij draagt het ballistische vest met

geïntegreerd communicatiesysteem. En hij heeft de E-lighter bij zich: de draagbare dieselgenerator.

iPhone

Dan Rens van de Koninklijke Marechaussee. Hij beschikt over deze iPhone; nu denkt u wellicht, lekker belangrijk, dat komt meer voor dat iemand beschikt over een iPhone. Maar dit is een bijzondere iPhone. Met dit toestel kan hij alles wat een normale iPhone ook kan. Maar nu komt het bijzondere. Deze iPhone is onderdeel van het informatie gestuurde optreden van onze Marechaussee. Zo staat in een afgeschermd omgeving de *Hit-no hit-app*. Daarmee kan hij op straat controleren of iemand voorkomt in een opsporingssysteem. Voor dieptebevragingen kun hij contact opnemen met de *Real Time Intelligence Desk* (RTID). De *Hit-no hit-app* is slechts het begin. Het IGO-device is als een gereedschapskist die steeds verder wordt gevuld. En daarmee is deze iPhone voor het werk van Rens, het bewaken en beveiligen van objecten, van levensbelang.

Marinier Herjan van de Koninklijke Marine voert testen uit voor het Exobuddy project. De afgelopen jaren

Medewerkers van Safetymasters deelden bloembollen uit tijdens het NIDV Symposium. Foto: Georges Hoeberechts

Brigadegeneraal Hans Damen, directeur Materieel en Diensten van de Koninklijke Landmacht, verzorgde een parallelsessie tijdens het NIDV Symposium. Foto: Georges Hoeberechts

is de persoonlijke kleding en uitrusting van onze militairen in het veld toegenomen tot wel 60 kilo. Het te voet verplaatsen wordt een steeds grotere uitdaging met als effect verminderde *situational awareness* door vermoeidheid, blessures en pijn en slijtage van gewrichten en schouders. Daarom zijn TNO, het Defensie Kenniscentrum Militair & Uitrusting en het bedrijf InteSpring samen de *weight challenge* aangegaan. Het resultaat is de *Exobuddy* die Herjan draagt. Met dit exoskelet wordt de belasting die hij ervaart met meer dan 50 procent verlaagd. In het ontwerp zijn geen extra batterijen of motoren nodig. De voorwaartse beweging van Herjan wordt omgezet in draagvermogen. Dit is een uitstekend voorbeeld van wat ik eerder noemde *scaling from the edge*, oftewel begin klein en durf samen te proberen met dit prachtige resultaat. We staan nu aan de vooravond van het doorontwikkelen van dit prototype dat haar bruikbaarheid in het laboratorium al heeft bewezen naar een breed toepasbaar exoskelet voor onze militairen in het veld.

Samenwerken

Bij Defensie werken gewone mensen die bijzondere dingen doen voor onze vrede en veiligheid: daarvoor stellen wij zelfs ons leven in de weegschaal. Dat vraagt iets bijzonders van mij en ook van u, samen in dat gouden ecosysteem. Wij moeten samenwerken, elkaar in scoringspositie brengen. Dat vergt iets van mijn DMO en van mij als Directeur DMO. Heb ik daarvoor alle antwoorden pasklaar in mijn achterzak; nee, ook hier geldt proberen mag, begin klein –*scaling from the edge*– en ga het wel doen. En daar mag u mij aan houden. Maar omgekeerd vraag ik het ook aan u.

Usual suspects en *unusual suspects*, MKB, *start-ups*, kennisinstituten en denktanks; met open vizier met elkaar dingen proberen. We zijn met elkaar nog geen Über; en misschien worden we dat ook wel niet en vinden we hele andere innovatieve manier om ons ding te doen. Samen optrekken is de beste garantie dat we samen onze militairen van het beste materieel en IT kunnen voorzien. En dat verdienen ze, en dat verdient u; om te staan voor wat zo kostbaar voor ons is.” ■

“We moeten het samen doen – hekken weg”

Met rond de 120 standhouders en dik 2000 bezoekers heeft de Nederlandse, Europese en wereldwijde defensie- en veiligheidsindustrie tijdens het NIDV Symposium in november 2016 primeurs, innovatie en ambitie laten zien.

Tekst: Riekelt Pasterkamp en Jelle Zijlstra

Het in de ochtend gehouden NIDV Symposium met vijf sprekers werd goed ontvangen. “We wonen als Defensie in een uitgewoond huis”, aldus de directeur van de Defensie Materieel Organisatie, vice-admiraal Arie Jan de Waard. “Met 870 miljoen euro erbij is de basisgereedheid van Defensie op orde. Maar we moeten in Europa een enorme inhaalslag maken.” De Waard hecht waarde aan het “gouden ecosysteem”, met daarin samenwerking van overheid, bedrijven en kennisinstituten. “Begin klein. Defensie kan het niet alleen en we doen het graag samen met het bedrijfsleven.”

Kansen

De commissaris van de Koning in Noord-Brabant Wim van de Donk brak een lans voor innovatie in de kenniseconomie rond Defensie. “Als je niks maakt, kun je ook niks innoveren. Als je niet deelt, kun je niet vermenigvuldigen.” Van de Donk ziet geweldige nieuwe kansen in “kennisindustrie”, een fusie van ICT en dienstenindustrie. Brabant is daar sterk in. Naar zijn mening gaat echte economische ontwikkeling veel meer in regionale clusters gebeuren dan in abstracte nationale, of zelfs internationale constellaties. We moeten het samen doen – ‘hekken weg, nieuwe dingen gaan doen, open innovaties, ecosystemen bouwen tussen universiteiten, ondernemers, overheden’. Alleen als je kunt delen, kan je vermenigvuldigen. Dat vraagt ook om bestuurlijke vormen van vernieuwing en om vernieuwing in de manier waarop we met elkaar aanbesteden en opdrachten verstrekken. Eigenlijk om een innovatieve regulering van de innovatie-economie.”

Er is volgens Van de Donk “een realistische inschatting” nodig van de wijze waarop de wereld zich aan het ontwikkelen is. “Dat is de basis voor hoe wij de professionaliteit van mensen zowel in de industrie, de krijgsmacht, als in de defensieorganisatie moeten

Foto: Georges Hoeberechts

Winnaar van de allereerste Jan Gmelich Meijling Scriptieprijs werd Evelien Aangeenbrug van de Politieacademie.

gaan inzetten om werkelijk tot nieuwe concepten te komen en tot nieuwe verhoudingen. Het MKB speelt daarbij een cruciale rol, want innovaties komen vaak van kleine bedrijven die zich binnen vechten in de oude systemen. De relatie tussen koper en verkoper is veranderd. Het gaat nu om coproductie en samen bedenken! We moeten niet alleen nieuwe investeringen doen in technologische innovaties, er zullen ook sociale innovaties nodig zijn.”

Next Level

Voorzitter VNO-NCW Hans de Boer pleitte voor 7 miljard euro extra investering in Defensie en Veiligheid. “Het geld komt terug naar de samenleving in de vorm van werk en banen.” Next Level is het programma dat de werkgeversorganisaties hebben gemaakt met als doel om op de juiste plaatsen grote investeringen te doen zodat Nederland op economisch en maatschappelijk gebied een toptand blijft. We moeten daarvoor op een ondernemende manier omgaan met onze economie.

“Als de overheid de Next Level plannen omarmt en 7 tot 7,5 miljard euro beschikbaar stelt, dan kunnen we daarvoor in de eerste ronde een privaat fonds van 100 miljard euro mobiliseren. Als vervolgens de private aannemer en installateur gaan investeren, dan denken we dat we met Next Level 200 miljard euro aan geld kunnen losmaken. Daarmee brengen we Nederland op meerdere vlakken naar een hoger niveau, met een perspectief van volledige werkgelegenheid.”

Volgens De Boer “is dit geen tijdperk van veranderingen, maar een veranderend tijdperk. Ook binnen defensie moeten we dus niet meer van hetzelfde gaan doen, maar vol inzetten op innovatie, onder het motto “Defensie plus”. Dat betekent niet alleen dat we onze grenzen moeten gaan verdedigen met de nieuwste technologie, maar ook dat we moeten gaan nadenken over het voorkomen van vluchtelingenstromen door het bieden van economisch perspectief aan mensen in minder ontwikkelde gebieden buiten de Europese grenzen. En tenslotte is het voor maatschappelijk draagvlak heel belangrijk om ervoor te zorgen dat de Nederlandse samenleving en de economie optimaal meeprofiteren van de nieuwe investeringen in defensie! Ook op het gebied van werkgelegenheid. Niet alleen binnen de Nederlandse krijgsmacht, maar ook internationaal.”

Grenzen

Volgens Siebe Riedstra, secretaris-generaal van het ministerie van Justitie en Veiligheid, zijn ernstige vormen van criminaliteit niet te stoppen bij de landsgrenzen. “Dat geldt in het bijzonder voor terrorisme en voor het toezicht op migratiestromen. Die stellen onze Nederlandse rechtstaat voortdurend voor nieuwe uitdagingen. Om die uitdagingen aan te kunnen heeft Veiligheid en Justitie een toekomstvisie uitgebracht, getiteld: “Recht en Veiligheid in de 21^e eeuw”. Die visie moet worden gevolgd door een strategische kennis- en innovatieagenda waarin wordt vastgelegd hoe we op inhoudelijke thema’s cross-sectoraal met de kennisinstellingen, de industrie en het bedrijfsleven willen samenwerken. Daarom werkt V&J ook samen met de NIDV, bijvoorbeeld in het kader van de innovatiecompetitie. Die staat dit jaar in het teken van intelligente datavisualisatie.” “De nationale politie koopt heel veel gewone consumentenproducten, maar is ook op zoek naar snel te realiseren probleemoplossingen door doelgerichte innovaties. Een voorbeeld daarvan is de succesvolle SBIR voor het detecteren en onderscheppen van kwaadwillende drones. Een ander voorbeeld is het Innovatieprogramma Satelliettoepassingen dat V&J samen met Defensie doet. Denk daarbij aan bodemonderzoek, signaleren van natuurbranden en detectie en analyse van rook- en gaswolken. Ook daarbij werkt V&J samen met de industrie onder het motto: “Samen denken, samen werken, samen doen!”. De samenwerking met defensie en de NIDV heeft al tot succesvolle innovaties geleid en smaakt daarom

naar meer. Samen met Economische zaken wil V&J daar ook graag de Nederlandse industrie bij betrekken. Met defensie en economische zaken werken ze ook samen gericht op de Europese Commissie, bijv. onder het thema “Secure Societies” gericht op research en innovatie voor adequate bescherming van burgers.

Scriptie

Winnaar van de allereerste Jan Gmelich Meijling Scriptieprijs werd Evelien Aangeenbrug (30) van de Politieacademie met haar scriptie “Heeft de tijd alle antwoorden? Hoe het verstrijken van tijd benut kan worden in coldcase onderzoek”. Ze ontving 2500 euro. De prijs werd uitgereikt door de kleinzoon van Jan Gmelich Meijling.

Door bouwer Iveco werden twee nieuwe voertuigen overgedragen aan de Explosieven Opruimingsdienst Defensie. Foto: Georges Hoeberechts

Door bouwer Iveco werden twee nieuwe voertuigen overgedragen aan de Explosieven Opruimingsdienst Defensie. Tijdens de parallelsessies ‘s middags werden er actuele onderwerpen gepresenteerd en bediscussieerd. Ulrich Schael van IAB GmbH, brigadegeneraal Hans Damen, directeur Materieel en Diensten CLAS, brigadegeneraal Pieter Simpelaar, programmadirecteur luchthavens Koninklijke Marechaussee en luitenant ter zee 1^e klasse Frans Geertsma, Maritieme Systemen, DMO gaven hier invulling aan.

Hoofdsponsor was deze keer TenCate. De volgende editie van het NIDV Symposium is op donderdag 30 november 2017. ■

“Het gezicht is de spiegel van de geest, de ogen spreken zonder te bekennen het geheim van het hart”

[St. Jerome, historicus +/- 400 na Christus]

Ogen als identificatie

Al eeuwenlang wordt er grote waarde toegekend aan de ogen. Hoe uniek deze zijn en van welke waarde voor identificatie was destijds nog niet bekend maar ook toen, of misschien wel juist toen, werden mensen aan hun ogen herkend.

Tekst: Hans van Hooijdonk (EAL)

Dat we hier in de loop der tijd steeds zuiverder mee om zijn gegaan is een verworvenheid van de techniek. We interpretern niet meer, we stellen inmiddels vast op basis van feiten. Die verschuiving voegt waarde toe. In plaats van te manipuleren documenten of eenvoudig te kopiëren vingerafdrukken kunnen we tegenwoordig gebruik maken van ons aangeboren identificatiemiddel; de iris. St. Jerome blijkt met deze uitspraak niet alleen een historicus maar ook een visionair.

Betrouwbaar

Volgens onderzoek gepubliceerd in het *International Journal of Electronics, Communication & Instrumen-*

tation zijn er drie hoofdredenen welke identificatie middels iris-scans betrouwbaar maken:

- Het oog is een natuurlijk en beschermd intern orgaan wat extern zichtbaar is;
- De ronde vorm is goed te meten en te segmenteren;
- De textuur heeft algemene identificeerbare eigenschappen welke aanwezig zijn in het gehele lichaam.

Biometrische technologieën hebben een vlucht genomen en worden in verschillende omgevingen en voor diverse doeleinden toegepast. Denk hierbij bijvoorbeeld aan in ontwikkeling zijnde gebieden

waar men voor de uitdaging staat om het stemproces te reguleren en bij het registreren van kiezers voor uitdagingen wordt gesteld door beperkte infrastructuren en het ontbreken van een goede registratie(methode). Gebieden waar de democratie ondermijnd wordt door het meervoudig laten stemmen door mensen, al dan niet aangejaagd door de belanghebbenden.

In landen als Brazilië, Tanzania en Uganda is men gestart met het identificeren op basis van vingerafdrukken. Maar vingerafdrukken zijn maar beperkt als biometrisch identificatiemiddel. Een systeem-gerelateerd foutpercentage van 3 procent moet als erg hoog gezien worden. De eenvoudige reproduceerbaarheid van vingerafdrukken vormt een nog grotere bedreiging. Daarnaast zijn tekeningen van vingers onderhevig aan slijtage en zijn er maar een beperkt aantal identificatiepunten in een vingerafdruk. De iris daarentegen bevat veel meer data waaronder bijvoorbeeld genuanceerde vlekken, ringen en pigmentverschillen.

Stemming

Somaliland is een zelfverklaarde staat welke in mei 1991 afgescheiden is van Somalië. Hoewel internationaal erkend als een autonome regio van Somalië, is het juridisch geen autonoom land. Met de hulp van *Interpeace* (destijds *United Nations*) en een aantal technologische partners, gebruikt Somaliland inmiddels iris identificatie-technologie van IRIS-ID om kiezers te registreren. Dit project was het eerste waarbinnen irisscans ten behoeve van een democratische stemming werd toegepast. Naast de grote waarde van accuratesse is tevens de snelheid van het proces een belangrijke waarde. Op de internationale campus van de *Georgian Southern University* zijn dagelijks omstreeks 20.000 studenten en 2400 stafleden actief. Hier werd gewerkt met verschillende systemen zoals badges en vingerafdrukken. Met een hoog beveiligingsniveau en vele bewegingen per persoon per dag is er een sterke behoefte aan een adequaat, accuraat, goed te beheren en snel systeem.

Inmiddels nemen de systemen van IRIS-ID een steeds grotere rol in binnen het identificatieproces. Toegang tot de campus, toegang tot de diverse restaurants en het elektronisch betalen van maaltijden en bijvoorbeeld de toegang tot de sportfaciliteiten worden zo veel sneller gerealiseerd met een foutpercentage van nagenoeg 0 procent. Een pas kan vergeten worden, een vinger kan beschadigd raken, je ogen zijn consistent en heb je altijd bij je. Omgevingen waar men werkt met veel ambulante medewerkers gedurende seizoenen en met onregelmatige beschikbaarheid van werk en arbeiders

zijn enorm gevoelig ten aanzien van personeels- en loonadministratie. Door toepassing van de systemen van IRIS-ID wordt de problematiek teruggebracht tot het fysiek beperken van in- en uitgangen. Door mensen langs de scanapparatuur te leiden wordt onomstotelijk vastgelegd welke medewerker er op welke locatie welke uren heeft gewerkt. Iedere IRIS hangt aan een medewerker en hieraan is weer een wijze of frequentie van afrekenen en een rekeningnummer te koppelen. De enorme beperking van administratieve werkzaamheden en controles, maar ook het terugbrengen van het aantal fouten inclusief hieraan verbonden consequenties zorgt ook in deze gevallen voor een gezonde businesscase.

Veiligheid

Op basis van bovenstaande cases kan gesteld worden dat er ook binnen Defensie veel toepassingsmogelijkheden zijn. In de praktijk is dit inmiddels ook al veelvuldig bewezen. Defensie raakt echter ons aller veiligheid. Om die reden is het wenselijk en logisch dat hier geen uitgeschreven cases ter sprake komen. Al het bovenstaande heeft betrekking op het onomstotelijk identificeren van mensen. Daarbij wordt aan mensen een zekere status toegekend. Net als rechten. Dit principe wordt ook toegepast binnen de markt van de Toegangscontrole. Dit is een ruim begrip wat kan variëren van toegangsregistratie naar toegangsbeheer en uiteindelijk toegangscontrole. De wijze waarop dit wordt gerealiseerd kan weer variëren van het verstrekken van een sleutel, het plaatsen van een fysieke wacht, het verstrekken van badges tot uiteindelijk de toepassing van biometrie ter verificatie van de autorisaties van de betreffende persoon. Gedreven door financiën werd de stelregel “hoe groter de waarde hoe effectiever (lees duurder) de toe te passen middelen” gehanteerd. Sinds enige tijd echter groeit het besef dat “beheersbaarheid” en “uniformiteit” wel degelijk bijdragen aan de beoogde resultaten achter een systeem. Biometrie is doende aan een opmars door dit bewustzijn maar ook door de maatschappelijke acceptatie. De mens is dan wel de zwakste schakel binnen de beveiliging, de mens is ook het uiteindelijke doel en nu dus door de biometrie ook het beste middel. Biometrie biedt voor de dagelijkse praktijk een paar gekende wijzen van identificatie.

De mens is dan wel de zwakste schakel binnen de beveiliging, de mens is ook het uiteindelijke doel en nu dus door de biometrie ook het beste middel. Foto: EAL

- **De vingerafdruk.** Al omschreven als een weinig betrouwbare wijze van identificeren. Vingerafdrukken kunnen beschadigen waardoor ze niet meer matchen met de geregistreerde vingerafdruk. Vingerafdrukken hebben ook niet al te veel controlepunten. En zeker niet onbelangrijk; vingerafdrukken zijn te reproduceren.
- **Finger-Vein-Scan.** Een waardig systeem wat middels het hemoglobine in het bloed het unieke aderpatroon in een vinger scant en verifieert met een database. Voordeel: gebruikelijk heeft een mens 10 vingers dus 10 identificatiemiddelen. Nadeel: koude kan het aderpatroon in de vinger beïnvloeden waardoor een mismatch kan ontstaan.
- **IrisScan.** Een zeer betrouwbaar systeem wat niet door omstandigheden of moedwil is te beïnvloeden.

EAL Apeldoorn BV is als ontwikkelaar/producent van Toegangscontrole Systemen en Security Management Systemen dagdagelijks doende met het vervolmaken van middelen ter identificatie van personen en het aan deze vastgestelde identiteit koppelen van autorisaties. Wie mag welke deur wel of niet in. Van welk tijdstip tot welk tijdstip. Alleen of alleen onder begeleiding. Er zijn enorm veel parameters te implementeren. De kwaliteit wordt echter bepaald door de zwakste schakel. Het is dus zaak om iedere schakel zo veel en zo ver mogelijk te optimaliseren. Zo ook het identificatiemiddel.

Naast ontwikkelaar/producent is EAL voor de Benelux tevens importeur en *Value Added Reseller* van IRIS-ID, de wereldmarktleider op het vlak van identificatie op basis van de IRIS. Deze positie heeft

zij verworven door aan IRIS-ID aan te tonen dat zij een speler is op het hoogste niveau binnen de toegangscontrole. Daarbij is zij in staat gebleken om de software van IRIS-ID niet alleen te koppelen maar te integreren in haar eigen systemen. Dit dank zij een in-house afdeling *Research & Development* en een afdeling *Service & Implementatie*.

Deze positie maakt dat EAL u complete systemen ten behoeve van Toegangscontrole en Security Management kan bieden maar ook dat zij in staat is te implementeren binnen bestaande systemen van derden. ■

EAL Apeldoorn BV begeeft zich sinds 1972 als R&D georiënteerd bedrijf met haar veiligheid-gerelateerde applicaties en producten binnen missie-kritische doelgroepen als de Openbare Orde & Veiligheid, de Bancaire wereld, de diverse Overheden, de Zorgsector en het "reguliere" bedrijfsleven. Zo is zij bijvoorbeeld een speler binnen het Rijkspas-programma. Applicaties en producten zijn in te delen in de corebusinesses Toegangscontrole en Security Management, Voice-recording, Mobiele Data Communicatie en Specials. Door haar in-house afdeling R&D en het 100% eigendom van intellectuele rechten is zij in staat te werken volgens het MOTS-principe (Modifiable Off-The-Shelf).

www.eal.nl – info@eal.nl – Tel. 055-5394900

iCAM TD100

iCAM T10

iCAM 7

iCAM D1000

IRIS ID - Biometrics BeNeLux Representator

We add Value - We Sell - We Support

NIDV omarmt Total Force Concept

Medio januari is het plan van aanpak voor het *Total Force Concept* (TFC) naar de Tweede Kamer gestuurd. Het TFC, ook aangeduid met “Adaptieve Krijgsmacht”, houdt in dat de krijgsmacht flexibeler en duurzamer gaat samenwerken met bedrijven en organisaties op het gebied van personeel en materieel.

Tekst: Anne Brockherde

Gezien het belang van de rollen die reservisten vervullen is een goed reservistenbeleid van uiterste noodzakelijkheid. Dat heeft ook de Tweede Kamer onderkend. Dit leidde mede tot de toezegging van de minister om spoedig met een plan van aanpak te komen.

Niet alleen op het gebied van het reservistenbeleid maar ook op materieel en diensten gebied wil het TFC een stap vooruit zetten. Door de rigide bezuinigingen in de afgelopen jaren en de steeds ruimer wordende taken, wordt Defensie gedwongen om over alternatieve opties na te denken; over het slimmer inzetten van personeel en materieel, dat ook door derden beschikbaar gesteld kan worden.

Het plan van aanpak ter uitvoering van het *Total Force Concept*, dat de minister op 13 januari naar de Tweede Kamer stuurde, is het resultaat van de hierboven genoemde ontwikkelingen. De brief houdt kenmerken en definitie, een plan voor de invoering en een beschrijving van maatregelen en acties in.

Flexibiliteit

Er zijn inmiddels verschillende landen aan de slag gegaan met de invoering van een TFC. Het doel van het TFC is dat piekbelasting beter kan worden opgevangen en het voortzettingsvermogen relatief snel kan worden vergroot wanneer en waar nodig. “De aanpak van Defensie moet veranderen, het bewustzijn hiervoor is er wel degelijk”, volgens commandeur René Tas, Directeur Operationele Gereedstelling, Hoofddirectie Beleid, die meegewerkt heeft

aan de totstandkoming van het plan. Commandant der Strijdkrachten, generaal Tom Middendorp, is verantwoordelijk voor de uitvoering van het plan en heeft de plaatsvervangende Commandant der Strijdkrachten, viceadmiraal Rob Bauer, als programmaleider aangesteld. Onder zijn leiding valt een stuurgroep met de plaatsvervangende commandanten van de defensieonderdelen. Verder zal viceadmiraal Bauer ondersteund worden door een klankbordgroep met vertegenwoordigers van onder andere werkgevers- en werknemersorganisaties.

Uit het plan zijn er al heel wat elementen gebruikelijk binnen de Nederlandse krijgsmacht, bijvoorbeeld de samenwerking in de Gouden Driehoek of uitbestedingsvormen voor het onderhoud van schepen. “Maar het vernieuwende van het TFC is dat er een integrale aanpak komt. Er worden bijvoorbeeld niet alleen maar reservisten vanuit de industrie bij de krijgsmacht ingezet. Er moet juist een win-win situatie komen voor de overheid én de industrie”, aldus Tas.

Het plan beschrijft per jaar welke punten geïmplementeerd gaan worden.

Communicatie

In 2017 wordt de interne en externe communicatie uitgevoerd door de Defensie Communicatie Organisatie (DCO). In 2018 wordt een communicatieprogramma opgezet dat de maatschappelijke inbedding van de krijgsmacht in de samenleving bevordert. Vanzelfsprekend is de NIDV bereid om hier een rol in te vervullen door de industrie over het concept te informeren. Daarnaast streeft de NIDV ook naar een actieve deelname van de industrie aan de concrete vormgeving van het concept.

Personeel

Nederland heeft 5200 reservisten, dat is 11 procent van de gehele krijgsmacht. Naast de communicatie benadrukt de minister daarom in het concept het *employer engagement*. Het begrip *employer engagement* is ook terug te vinden in het rapport over de internationale vergelijking van het reservistenbeleid dat afgelopen zomer richting de Vaste Commissie Defensie gestuurd werd. Met *employer support* wil Defensie werknemers, die reservisten bij hun in dienst ter beschikking stellen aan de overheid, belonen. Met *employer support* wordt zo *employer engagement* gekweekt. Dat wordt in verschillende landen al verschillend intensief gedaan. In de VS en België wordt bijvoorbeeld helemaal geen ondersteuning aan de werkgever verleend terwijl in Canada een *Council* geïnstalleerd werd om de relatie tussen werkgevers en reservisten uit te bouwen.

Verschiedende aanpakken voor hetzelfde probleem: Hoe motiveer je werkgevers om samen te werken met Defensie en zo voor een integrale aanpak te zorgen?

Hiernaast komt ook een heel concrete actie voort uit het document; een conferentie in het tweede kwartaal van 2017 waar werkgevers en werkgeversorganisaties de mogelijkheden tot langdurige samenwerking op het gebied van materieel en diensten maar ook gedeeld werkgeverschap verkennen.

In 2018 houdt de planning van het TFC een kijk naar de wet- en regelgeving in met als gewenst resultaat de beschikbaarheid van personeel en materieel te garanderen als een snelle inzet nodig is.

Materieel

Gezamenlijk gebruik en gedeeld eigenaarschap van materieel, en innovatieve contracten en capaciteiten zijn opgenomen in het TFC om ook de knelpunten op het gebied van materieel aan te pakken. Al in 2017 wordt van de Defensieonderdelen gevraagd

om met een of meer projecten te starten om de samenwerking met externe partners op het gebied van personeel, materieel en diensten te integreren en duurzaam vorm te geven.

Het onderwerp (onderhoud van) materieel krijgt in het verdere plan van aanpak echter aanmerkelijk veel minder aandacht dan het reservistenbeleid. Moderne instandhoudingsconcepten gekoppeld aan prestatiecontracten, inzet van civiel materieel bij opschaling en een pragmatisch en sneller verweringsbeleid zijn in dat kader eveneens van belang.

NIDV

De NIDV juicht de intensievere samenwerking tussen krijgsmacht en bedrijfsleven van harte toe en is daarom verheugd dat er met het TFC een serieuze en concrete aanzet tot een nauwere samenwerking wordt geboden. Nederlandse bedrijven moeten er bewust van zijn dat in een vrij land onder veilige omstandigheden kunnen produceren en zaken kunnen doen. Deze veiligheid is niet vanzelfsprekend. Hier kan vanuit de industrie een stap richting de overheid verwacht worden in het flexibeler ter beschikking stellen van hun reservisten. Maar dan moet er in de nabije toekomst ook expliciet aandacht vanuit de overheid zijn voor de wijze waarop het bedrijfsleven het TFC kan versterken. Er zal van beide kanten medewerking nodig zijn om het idee van het *Total Force Concept* hier werkende te maken. De NIDV wil dit graag ondersteunen.

De NIDV omarmt het concept maar net zoals de Tweede Kamer tijdens het Algemeen Overleg Personeel noemde is ook de NIDV heel benieuwd naar de concrete invulling van de in het TFC-document benoemde punten.

Ook Defensie zelf is heel enthousiast over het concept. Zoals commandeur Tas aangeeft: “Er zijn veel uitdagingen maar in samenwerking met de maatschappij komen we er zeker uit.” ■

De NIDV juicht de intensievere samenwerking tussen krijgsmacht en bedrijfsleven van harte toe en is daarom verheugd dat er met het TFC een serieuze en concrete aanzet tot een nauwere samenwerking wordt geboden. Foto: Georges Hoeberechts

Lessen trekken

Regelmatig wordt het NIDV-bureau de vraag gesteld welke **belangen Defensie en Veiligheid & Justitie en de Nederlandse Defensie- en Veiligheids-gerelateerde industrie** gezamenlijk hebben. U treft een uitgebreid artikel daarover in dit blad; als u commentaar en/of aanvullingen hebt of daarover wilt praten, laat het mij dan zeker weten. Zoals de minister van Defensie al aangaf, kunnen overheid en industrie niet zonder elkaar. Het is in het belang van onze nationale veiligheid indien partijen aan overheidszijde en industrie dit goed blijven beseffen.

Met VNO/NCW, MKB Nederland en FME werkt de NIDV nauw samen om ook de industrie zich goed te laten positioneren als tijdens de **kabinetsformatie** aan de verwachtingen wordt voldaan om de budgetten voor defensie en voor veiligheid te verhogen. Ook VNO/NCW-voorman Hans de Boer is daarvan een warm pleitbezorger, zo werd ook duidelijk tijdens het NIDV Symposium op 17 november 2016 in Ahoy.

Het **NIDV Symposium** heeft wederom positieve kritieken mogen ontvangen; dat is de verdienste van het hele NIDV-team. Ik feliciteer Evelien Aangeenbrug van de Politieacademie van harte met de eerste Jan Gmelich Meijling-scriptieprijs. De **Aerospace and Defense International Trade Summit** die de dag voor het symposium werd gehouden in Rotterdam, voldeed aan de behoefte, getuige het aantal business-to-business-gesprekken dat de NIDV die dag heeft geacommodeerd.

NML en NIDV hebben het initiatief genomen een update te laten uitvoeren van de **studie “De Marine en Marinebouw Cluster, Welvaartscreatie en Innovatief Vermogen”** die in 2011 door Policy Research Cooperation is opgesteld. Gezien de huidige vervangingsvraagstukken van het Commando Zeestrijdkrachten (en de aankomende verkiezingen) is het van groot belang om de boodschap kracht bij te zetten dat de welvaartscreatie en het innovatief vermogen van de Koninklijke Marine en de marinebouwcluster uniek is. Naast de vervangingsvraagstukken worden ook de kansen en uitdagingen van de instandhouding(skosten) van bestaande en nieuwe capaciteiten onderzocht, alsmede de wens (noodzaak) tot internationale samenwerking.

Werden in 2016 eerste stappen gezet voor de vervanging van de onderzeebootcapaciteit, ook voor de vervanging van de M-fregatten en mijnenbestrijdingscapaciteit is nu een stap gezet: de ondertekening van de intentie-

NULKES' NOTES

Mr. Ron Nulkes, directeur NIDV

verklaring van de ministers van Defensie van België en Nederland in november 2016 om hierbij samen te werken. De NIDV werkt aan de voorbereidingen van een **tegenbezoek** van haar deelnemers aan de Belgische zusterorganisatie BSDI (Belgian Aeronautics, Space, and Security & Defence Industry) op 13 juni in Zeebrugge.

Daarnaast is de NIDV ook tevreden met de ontwikkelingen aangaande het project Multi Role Tanker Transport aircraft (MRTT) waarover Nederland en Luxemburg vorig jaar een Memorandum of Understanding tekenden. Tijdens de bijeenkomst van NAVO-ministers in Brussel medio februari is namelijk een verklaring door België, Duitsland en Noorwegen getekend waarin zij melden de intentie te hebben zich aan de sluiten bij het project MRTT.

Europa maakt nu echt serieus werk van defensie. De EU Global Strategy (en de implementatie daarvan) en het European Defence Action Plan (EDAP) zijn nauw gerelateerd en bevatten de focus voor de komende jaren. Het EDAP heeft drie pijlers: het Europese Defensie Fonds, verbeteren van de leveranciersketen en het realiseren van een Europese defensiemarkt. De NIDV werkt hierbij nauw samen met Defensie en EZ: in januari is er een voorlichtingssessie gehouden over de mogelijkheden voor de Nederlandse industrie om mee te doen met projecten van de Preparatory Action on Defence Research. Dat is de voorloper van een potentieel defensie-onderzoeksprogramma in het nieuwe meerjarig financieel kader van de EU. Ook via ASD probeert de NIDV de Europese discussie zo goed mogelijk te laten uitpakken voor het Nederlandse MKB. John Jansen is hiervoor aanspreekpunt.

Met de DMO werkt het NIDV-bureau aan een programma voor de NIDV om **lessen** te trekken uit enkele aanbestedingen van de laatste jaren. Dat is goed voor de DMO én voor de NIDV en dus Nederlandse Defensie- en Veiligheidsgerelateerde industrie. De NIDV-masterclasses van de afgelopen jaren (marine, luchtmacht en politie) zijn geëvalueerd, waarbij is verzocht om suggesties voor volgende masterclasses. Het NIDV-bureau komt binnenkort met nadere informatie.

De **NIDV Jaarvergadering** wordt op 5 april op de vlieg-basis Twenthe gehouden. Met als thema innovatie zal de overheid ingaan op het belang van innovatie en worden onze deelnemers ruimschoots in staat gesteld om te tonen waartoe zij in staat zijn.

KORTE BERICHTEN

Missie

De stichting NIDV bevordert de duurzame positionering van de Nederlandse Defensie- en Veiligheidsgerelateerde Industrie (NL-DVI) bij nationale/internationale (overheids)opdrachten en bij (inter-)nationale leveranciersketens. De NL-DVI staat voor de hoogste kwaliteit en doelmatigheid van materieel, diensten en toepassingsgerichte kennis. De NIDV is de strategische partner van de overheid op het gebied van defensie en veiligheid en spil in de samenwerking in de gouden driehoek van overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven. ■

Samen Doen

In aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen van maart 2017 heeft de NIDV het manifest Samen Doen uitgegeven.

In het manifest geeft de NIDV aan hoe Defensie en Politie te versterken door inschakeling van bedrijfsleven, kennisinstellingen en universiteiten. Zo kan nationale veiligheid niet zonder een nationale industrie en kennisinfrastructuur. Dat is van strategisch belang voor zowel de politie, de krijgsmacht als de economie. Het gaat om het verder uitbouwen van technologische kennis, de bescherming van gevoelige informatie en ondersteuning van de veiligheidsdiensten. De verkleinde krijgsmacht en de Politie moeten kunnen rekenen op het bedrijfsleven, de toepassingsgerichte kennisinstellingen en universiteiten, kortweg de Nederlandse Defensie- en Veiligheidsgerelateerde Industrie (DVI).

Het manifest Samen Doen is te downloaden van de site van de NIDV: www.nidv.eu

COLOFON

Stichting Nederlandse Industrie
voor Defensie en Veiligheid (NIDV)
Prinsessegracht 19
2514 AP Den Haag
T: (070) 364 48 07
F: (070) 365 69 33
E: info@nidv.eu
www.nidv.eu

Het nieuwsmagazine verschijnt enkele malen per jaar

Eindredactie Riekelt Pasterkamp
Abonnementen Deelnemers en medewerkers bij de overheid ontvangen dit blad gratis
Advertentieverkoop Stichting NIDV, Mevrouw S. Sahadew Lall
Telefoon (070) 364 48 07
Vormgeving en druk Veenman+

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave, mag worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaand schriftelijke toestemming van de uitgever.

NIDV Kernteam

Mr. R. C. Nulkes, Directeur – **P. Huis in 't Veld**, Manager Business Development Luchtmacht, secretaris NIFARP – **Mr. R.H. van Dort**, Voorzitter C2TP-platform, Manager Business Development ICT, Marechaussee – **Drs. T. de Groot**, Manager Business Development Landmacht – **Ir. M.G. Lutje Schipholt**, Manager Business Development Marine – **Mevr. S. Sahadew Lall**, Manager – **Mevr. L.G.D. Mayer**, Secretaresse – **Mevr. N.M. Rosbergen**, secretaresse – **A. Brockherde**, adviseur politiek, communicatie & projecten.

NIDV Supportteam

KTZ b.d. Marcel Hendriks Vettehen, Adviseur Marine en Energie – **Kol b.d. J. Zijlstra**, Adviseur Luchtmacht – **J. Jansen**, adviseur NAVO – **D. Visser**, adviseur Veiligheid – **Drs. G. de Wilde**, adviseur NAVO.

Algemeen Bestuur Stichting NIDV

Mw. drs. K.M.H. Peijs, voorzitter – **J.H.N. van Ameijden**, Damen Schelde Naval Shipbuilding – **Ir. G.J. Edelijn**, Thales Nederland – **Ir. H. Büthker**, Fokker Aerostructures – **drs. J.G.P. Taams**, Atos – **VADM b.d. W. Nagtegaal**, TNO – **D. Mackintosh**, Bayards Aluminium Constructies – **M.R. Brinkman**, Airborne Composites – **W. Tijsterman**, Contour Advanced Systems – **C. Haarmeijer**, Re-lion – **S. Miegies**, CityGis

Making a difference in the line of duty

Gevechtstroepen hebben de beste en meest geavanceerde bescherming nodig. Tactieken van terroristen veroorzaken niet alleen veel slachtoffers, maar hebben ook impact op militaire operaties en logistiek.

Het TenCate ABDS™ active blast countermeasure systeem is een innovatieve beschermingsoplossing tegen tal van *Improvised Explosive Devices*. Deze actieve voertuigbescherming gaat effectief de verwoestende effecten van IED's tegen door vermindering van de opwaartse versnelling van het voertuig en behoud van de rompstructuur. Dit systeem is onderdeel van totaaloplossingen waarmee TenCate het verschil wil maken in de bescherming van militairen.

www.tencateadvancedarmour.com

 TENCATE